

A LISA adatbázis CD-ROM-változata

A *Library and Information Science Abstracts* (LISA) online kereshető adatbázis a könyvtár- és információtudomány legnépszerűbb bibliográfiai adatbázisa (lásd *Roboz Péter*: Online kereshető adatbázisok a könyvtárosok és a szakmai tájékoztatással foglalkozók szolgálatában. = *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 36. köt. 6. sz. 1989. p. 243–252.). Mintegy 90 ezer hivatkozást tartalmaz, Londonban készíti a Library Association Publishing Ltd. kiadóvalalalal.

A SilverPlatter cég nemrég CD-ROM-formában is piacra dobta a LISA-t. Kereséséhez az 1.4 jelű szoftverhálózat használható. Elvégezték a LISA 1969–1988 márciusig terjedő állományát tartalmazó CD-ROM tesztelését egy IBM PC/XT kompatibilis, Opus PC-II típusú mikroszámítógépen. Az alábbiakban a tesztelés eredményeiről számolunk be.

Ismerkedés a rendszerrel

Egyéves online keresési gyakorlatra alapozva nem látszott nehéz feladatnak a tesztelés. A kereséshez elegendőnek bizonyult a képernyőn megjelenő utasítások betartása, kiegészítve időnként próbálkozásokkal. A funkciók billentyűk alkalmazása egy-egy parancs kiadására egyszerűen elsajátítható; a keresés lényegesen egyszerűbb, mint az online keresés. A hibaüzenetek jóval könnyebben érthetőek, mint az online rendszerek hibaüzenetei, tehát a javítás is könnyebb. A SilverPlatter kitűnő dokumentációval látja el a megrendelőket, de a Help funkcióval is kérhetünk keresési segítséget a szoftvertől.

A SilverPlatter 1.4 szoftver lehetővé teszi az AND, OR és NOT Boole-operátorok alkalmazását, ajánlatos azonban a zárójel megfelelő használata az összetett kifejezésekben. A csonkolásra a * jel való, azonban csak balról csonkolhatók a szavak, szóközbeni karaktermaszkolás nem működik. Bizonyos helyzeti operátorok használhatók, pl. a WITH operátorral az egyazon adatmezőben szereplő szavak kereshetők, a NEAR operátorral pedig azonos mondatban előforduló szópárokra kérdezhetünk, méghozzá a szavak távolságának megszabásával. (NEAR 1 pl. azt jelenti, hogy a megadott szavak egymás melletti előfordulását várjuk a rendszertől. Ha nincs szám a NEAR mellett, akkor az ugyanazon mondatbeli előfordulásokat jelzi a találatszám.) A szavak sorrendje nem határozható meg. Mód van a keresőszavak előfordulásának bizonyos adatmező(k)re való korlátozására is.

A SilverPlatter keresőszoftver érdekes tulajdonsága az ún. "oldalirányú keresés" (lateral searching). A már kikeresett rekordok bármely megjelölt szava vagy szakkifejezése automatikusan bevihető újabb

keresőszóként, az ezt a szót tartalmazó többi rekord visszakeresése céljából. Így a keresés anélkül bővíthető, hogy új keresőszavakat kellene bevinni.

Próbakeresés

A mintakeresésre választott keresőkérdés így hangzott: Nyilvánosan online hozzáférhető katalógusok. A keresést először a LISA CD-ROM-változatával végezték el, majd még aznap a Dialog szolgáltatóközpont LISA adatbázisához online kapcsolódással.

A fenti egyszerű, kidolgozatlan keresőkérdés bevitele után a CD-ROM adatbázisból 35 s múlva kapták meg a találatokat, ugyanez az idő a Dialogban 10 s volt. Mindkét keresés eredménye 29 rekord, de ezek közül csak 26 volt közös. Ezután a CD-ROM adatbázisban az oldalkeresés alkalmazták, az imént kapott találatok néhány kulcsszavának felhasználásával. A bővített keresés 70 s-ig tartott, összesen 44 találat jött ki, 15 új rekorddal (ezek közül 14 volt releváns találat).

Az adatbázis

Az adatbázis szavainak indexe, szótára is megjeleníthető a képernyőn, ugyanis sok hibásan bevitt szó is szerepel. Az indexben sok a szám, pl. a referátum szövegében szereplő számok, ami önmagában, a szám jelentésének meghatározása nélkül nem értelmezhető. Numerikus adat lehet pl. a cikk paginációja, de folyóirat kötetszáma nem kereshető vissza.

Az egyik találaton öt szerzőnév szerepel, pedig a közleménynek csak három szerzője van. A másik két "személy" (egy testület és egy tényleges személynév) a közlemény témájával kapcsolatos két név. A SilverPlatternél az adatokat némileg átdolgozzák, esetleg szerkesztik.

A LISA CD-ROM adatbázis előfizetési díja évi 995 dollár, ha több SilverPlatter adatbázist rendeltek meg, akkor az ár kevesebb. Az adatbázist félévenként aktualizálják. Az online keresés óradíja 75, egy rekord nyomtatási díja 0,25 dollár. Az online változatot havonta aktualizálják. A nyomtatott referálólap előfizetési díja 405 dollár (12 szám és egyéves indexkötet).

A CD-ROM-változat azoknak előnyös, akik gyakran használják, és nem zavarja őket, hogy csak félévenként frissítik fel a lemezt. Használata egyszerű, az oldalkeresés sok előnyt jelent, habár válaszideje hosszabb az online rendszer válaszidejénél.

/HARTLEY, R. K.: LISA on CD-ROM: an evaluation. = *Online Review*, 13. köt. 1. sz. 1989. p. 53–56./

(Roboz Péter)